

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

2. De tempore congruo & statuto rebus spiritualibus impendendo. Thema.
Fili conserva tempus. Eccli. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

EXHORTATIO II.

De observando in rebus spiritualibus tempore congruo
& statuto.

T H E M A.

Fili, conserva tempus. Eccli. c. 4. 23.

Vel ex Regula.

Tempus non modo, Religiosis viris, probe observandum; sed etiam, tanquam rem longè pretiosissimam, & à supremo Numine, ad opes immortales, ad virtutum, gratia & gloriae thesauros comparandos, nobis benignè concessam, studio singulari conservandum esse, quis vel leviter in vita religiosa versatus, ignorat? Et tamen quoties, pro dolor! etiam viris religiosi, nobile hoc cimentum, hanc temporis pretiosam gemmam, aut homines mundani garruli, aut Religiosi otiosi ac tepidi, aut Demones ipsi, eripiunt? Qui idcirco rectè fures temporum appellantur; quòd ad illud cum ipsis prodigendum, rebusque vanis ac non rarò noxiis impen-

dendum, incautos sollicitent. Jubeo ergo Siracides nobilissimum hunc thesaurum, & si perdatur, irrecuperabilem, studiosissimè conservare; operibus virtutum insumere, atque à malis declinare: Idque jure merito: Non enim, ut ait Seneca epist. 118. *tam benignè & liberale tempus nobis natura dedit; ut ex ill. vacet perdere.* Et mox: *Ex hoc tempore tam angusto & rapido, & nos impetente, quid juvat majorem partem materiam in vanum? An ignoramus, illud velut vaporem, umbram ac fumum quam velocissimè fugere; & irrevocabili avolare? An nescimus tempus hoc momentum esse, à quo aeternitas vel beatissima, vel miserima pendeat? Ergo rectè Siracides monet: Fili conserva tempus; idque non in omni duntaxat opere ac labore, pro Dei gloria suscipito; sed vel maximè in rerum spiritualium exercitiis, velut aurum, plum-*

bum, reliqua omnia, dignitate & merito excedentibus.

Quod ut præstemus; non tantum quilibet tempus suum, & tempus integrum, ut exhortatione proximè præcedenti declaravimus; sed etiam tempus congruum, tempusque statutum impendat, necesse est, ut dictione præfati patefaciamus.

1. Tempus exercitiis spiritualibus tribuendum esse, non quodcumque, sed aptum, sed congruum & opportunum, vel ex eorum præstantia abundè jam vidimus: & absque hoc, in virtutum studio, & animarum salutis negotio exiguum profectum faciemus. *Hæc meditare*, inquit Apostolus, & *in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus*. 1. Tim. 4. 15. Nunquam autem profectus tuus manifestus erit omnibus; nisi vitam Apostolicam, ritè instituas: nisi vitam mixtam probè ordines, nisi contemplationem & actionem artificiosè conjungas, & singulis congruum tempus assignes: *Neque enim* (ait S. Gregorius L. 6. moral. c. 17.) *perfectus Prædicator est, qui vel propter contemplationis studium operanda negligit, vel propter operationis instantiam contemplanda postponit*: Sed is, qui singulis functionibus tempus opportunum deputat, & sedulo impendit: quomodo exemplo omnibus Christus Dominus præluxit: velut idem S. Gregorius l. c. insinuat, dum subdit: *Hinc est quod humani generis Redemptor, per diu miracula in uribus exhibet, (nota tempus congruum) & ad orationis studium in nocte pernoctat.* (nota tempus orationis opportunum) *Ut perfectis videlicet Prædicatoribus innuat, quatenus*

nec activam vitam, amore speculationis funditus deserant; nec contemplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant; sed quieti contemplantes sorbeant, (temporibus congruis) quod occupati erga proximos, loquentes refundant.

Congruum igitur aptumque tempus & actioni & contemplationi tribuendum est; & utriusque fructus ac profectus abundè elucescet. Reperire est autem nonnullos tepidos, opportuniore matutinas horas literarum studiis; pomeridianas verò minus aptas, exercitiis pietatis tribuentes. Alios invenire est, pensum horarum, aliisque spiritualia in serum vespertinum, rejicientes; alios ascensum annuam in tempus hyemale incommodum differentes. Tempus vernali jejunii aptum eos invitat; tempus Paschale & Majale allicit; tempus inter festum Ascensionis Domini & Pentecostes, olim recollectioni Apostolicæ destinatum, & perquam opportunum, trahit: at nondum illis placitum: nondum venit tempus optatum, donec ultima anni hebdomas instet, & dilationem ulteriorem abruptere cogat. Au non hujusmodi dilatoribus, jure Deus improperet, quod olim per Prophetam Aggrum populo oggressit, c. 1. 2. *Populus iste dicit: nondum venit tempus Domini Domini edificanda.* Dominus verò ingratam excusationem illam refellit, dicens: *Nunquid vobis tempus est, ut habitetis in domibus laqueatis?* Id est, fornicatis, concameratis, fornice seu testudine testis. Quasi diceret, vobis superpetit tempus, animus & sumptus, ad construendas vobis domos, non solum necessarias, sed etiam delicatas ac pretiosas;

tiosas; verum ad Domum Dei dirutam restaurandam tempus & omnia defunt.

Habetis, ô tepidi! tempus, ut amittatis illud: ut alienis negotiis illud impendatis, ut rebus inutilibus prodigatis; ut faciatis, quod velupe, imò quandoque quod noxium vobis est: ut autem operemini vestram salutem & profectum; atque exactè peragatis exercitia spiritualia, nondum venisse tempus opportunum causamini: atque ita tempus & ordinem operum invertitis, viliora melioribus, temporalia spiritualibus exercitiis anteponitis. At quid inde sequetur? Non aliud sanè, nisi ut poenâ simili mulctemini, & nunquam ferium in vita spirituali progressum faciatis. Et nunc hæc dicit Dominus exercituum: *Ponite corda vestra super vias vestras: seminastis multum, & intulistis parum: comedistis & non estis satiati: bibistis & non estis inebriati: operulistis vos, & non estis calefacti: & qui mercedem congregavit, misit eas in sacculum pertusum.* Aggæi cap. 1. 6. Hoc profectò, iusto Dei iudicio, vobis accidit, ut post multa opera bona, fructum exiguum referatis: ut pia alioquin & sancta exercitia, neque satisfaciant vobis, neque pinguedinem devotionis, neque sâritatem spiritualem præstent; neque charitatis calorem augeant; sed tanquam si in sacculum pertusum infunderetis omnia, perinde maneatis steriles, indevoti, aridi & tepidi, ac si nihil egissetis, vel hac sola de causa, quòd tempore breviori, vel parùm opportuno, illa velut opus perfunctorium, & ut græci ajunt: *εργον & παράργον, παράργον & εργον,*

aut festinanter, aut tempore incommodo, aut distractè peragatis.

Sequimini igitur S. Laurentii Justiniani monitum: *Semper (perfectiorum amantes) studeant potiora opera quaerere, & congruentiori tempore coaptare; ne inmundorum Spirituum efficiantur ludibrium, & profectus spiritualis detrimenta capiant.* L. de discipl. & perfect. monach. c. 10. *Quæ damna, ut evadant, semper, quantum licet, congruum tempus eligant: si enim Deus justus iudex, congruum tempus sumet, ad omnia opera nostra, etiam bona, dijudicanda: Cum accipero tempus, ego iustitias iudicabo.* Psal. 74. 3. Sanè minime convenit, illud nos negligere; nec expedit nos celeriter, perfunctoriè aut intempestivè id peragere, quòd ex proposito & prolixè examinabit, iudicabitque cardiagnoset Deus.

II. Tempus suum omnes impendant à S. Ignatius: id est, tempus statutum, vel ex Regula, vel ex Ordine confusum, vel ex jussu Superioris, vel ex signo campanæ dato: ita ut hoc tempus præfixum, non antevertamus, non invertamus, nisi vel necessitas, vel obedientia, vel charitatis seors faciendum suaserit. Omnia tempora habent, clamat Eccl. c. 3. 1. Omnia secundum ordinem facienda inquit S. Paulus. Præclare id exponit S. Laurentius Justinianus in Libro de discipl. & perfectione. c. 10. *Singuli itaque Deo famulantes studeant proprias interioris atque exterioris hominis, loco & tempore dirigere actiones: anteponenda postponant, & agenda prætereant: maximi proculdubio periculi est, prout suggerit animus, velle degere. Propria cunctis consulendum est, ut taliter unumquodque*

quodque disponant opus, ut qualibet hora propriam habeat actionem. Sciant quando orationi, quando lectioni, quando operi manuum incumbendum sit; ne accedia spiritui, in mentis dubietatem, vel hebetudinem evecti, tempus suum inaniter consumant.

Quæ verò damna, ex hujus vitæ ordinatæ, constantiæque in agendo, neglectu, oriuntur; idem Sanctus Venerum Patriarcha mox subdit: *Quam sepe lectioni vacant, cum orare deberent, orationi insistunt, cum liceret operari, ac per hoc tempore oppressi, fraudèque decepti, cuiusvisque operis debito privantur fructu. Non sic verò, qui pollent prudentiâ: suo enim tempore orant, suo legunt, suo tempore manibus operantur; singula singulis persurgunt horis, nec penes ipsos quidquam inordinatum prætermittitur.*

Statâ hujusmodi tempora servandi specimen nobis præbuit Sanctus Propheta David, quando vespertino, matutino, & meridiano tempore in laudes & præconia Dei erupit; idque magnâ constantiâ. *Vesperè, inquit, & manè & meridie narrabo (Laudes DEI) & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.* Psal. 54. Deus enim in oratione constantes ac perseverantes exaudire consuevit.

Simili quoque exemplo præluxit Propheta Daniel, qui non solum degens in Jerusalem; verum etiam translatus cum aliis captivis in Babylonem; more Judæorum statuta tria orandi tempora exactè observabat: *Qui ingressus est domum suam, & fenestris apertis in cœnaculo suo contra Jerusalem, tribus temporibus in die flebat genua sua, &*

adorabat, confitebaturque coram Deo suo, sicut & ante facere consueverat. Dan. c. 6. 10. Tria sunt tempora, ait Sanctus Hieronymus, quibus Deo flebenda sunt genua. Tertiam, Sextam & Nonam, Ecclesiastica traditio intelligit. Orabant autem Judæi horâ tertiâ, quia tunc Lex data est in Sina, & eadem orat Ecclesia, quia tunc Spiritus sanctus datus in Pentecolte. Sextâ, quia tunc erectus serpens æneus in deserto: eadem orat Ecclesia, quia tunc Christus est crucifixus. Nonâ, quia tunc petra dedit aquas in Cades: uti & Christi latus in cruce tunc perforatum, Sanguinem dedit & Aquam. Porro tertia, sexta, nona computantur ab ortu Solis, Hebræi enim diem, ut Romani noctem, dividebant in quatuor horas; prima erat ab ortu Solis, continebaturque tres horas nostras, ac durabat à nostra sexta ad nonam. Horâ nostrâ nonâ, incipiebat tertia, & durabat usque ad nostram duodecimam: tunc enim incipiebat eorum sexta, quæ durabat usque ad nostram tertiam pomeridianam, à qua incipiebat nona eorum, & durabat usque ad vesperam. Hæc ergo statuta tempora exactè constantèque observabat Daniel.

Quantâ diligentia, constantiæque orandi tempora observavit S. Bernardinus, commemorat in ejus vita Suerius cap. 32. Dum enim quotidie horâ statuta devotioni vacaret; nulli ad eum patebat accessus, neque Principi, neque Regi, sed cogebat expectare omnes: dignus alloqui divini; statique precandi temporis altimator; quod tempus Cacadamon, vel

Ecc 3 maxime

maximè infestare solet, adèd ut S. Joannes Climacus gradu 18. scriptum reliquerit, eodem tubæ spiritualis signo convocari Fratres ad orandum; & nemo convenire ad eos perturbandum.

Sancti Bernardini eximius Emulator exitit noster Pater Michaël Turrianus Doctor Complutensis, qui postea in Societate micà pietate & sanctimonix opinione illuxit: de quo refert Eusebius Nierenbergius Lib. 4. Doctr. sic. 8. c. 51. Eum nec morbo, nec ullà occupatione, nec ullius reverentià à suis exercitiis impeditum; sed adèd constanter ea peregrisse ut statas illorum horas nunquam perturbaret. Accidit aliquando, ut cujusdam exercitii horà acciretur à præcipuo Magnate, qui instantè & magnà cum festinatione Michaëlem advocabat pro re magni momenti: hæc ille dubius, quid ageret; an procederet in exercitio suo, an adiret advocantem; utrumque fecit; ivit, sed ut postularet principem, illum permitteret prius inceptum exercitium suà horà absolvere; annuit ille: Michaël autem domum illico repetens, devotioni suæ fecit satis; atque absoluto illius horæ penso, Magnatem repetiit.

Denique. Ut pro Fratribus nostris Coadjutoribus quid imitandū attexam; in exemplum sibi statuunt Fratrem nostrum Cyprianum Zapatam, de quo idem Eusebius recenset l. c. eum dum res rusticās foris curaret; tam rerum spiritualium exercitiis tenacem, ut in villa sibi & Socio solitariis semper ad illas pulsaret, non secus atque si in Collegio forent: quin & cùm solus ipse ad rus

abiret, secum ferebat tintinnabulum sibi que soli ad orandum signum daret.

Adèd exacti, & ad admirationem accurati, in tempore statuto observando fuere Viri sancti & perfectionis avidi: non ignorantes, ab hac accuratione tria maxima vitæ ordinatæ bona promanare, scilicet modum, decorem & stabilitatem: teste Doctore Mellisso Serm. 49. in Cent. *Discretio* (inquit) *omni virtuti ordinem ponit: ordo servat modum; & decorem etiam ac perpetuam.*

Quapropter, Charissimi, quæque vestrum in Tirocinio assuecat, & consuetudinem stabilem acquirat singula exercitia spiritualia congruo, opportuno atque tempore peragere; nunquam sine necessitate, aut causâ iustâ differat, aut in tempus inconveniens illa rejiciat, ne fortè ea festinanter, ac promissa imperfectè, obiter, & absque fructu debito, in angustias temporis coacta, decurrere compellatur; Judicijque severi, etiam iustitias judicantis minus cogatur incurrere. Sed potius tempus ab Obedientia aut Regulâ statutum ad amissim observet; nisi vel necessitas, vel charitas, vel obedientia aliud suadeat, exigatque: exemplo Davidis, Danielis, Bernardini, aliorumque è Societate Virorum illustrium. Hæc ratione modum, decorem, perpetuitatem tenebimus, fastidium evitabimus, magnâque jucunditate omnia præstebimus: nam ut docet S. Laurentius Justinianus l. c. *Qui cuncta statuta perficiunt temporibus, ideo proficiunt, vitæque suam sine tedio ducunt. Anni facilitatem, & ex varietate ac ordine*

seu vitatem sentiunt; ut scribit D. Hieronymus Epist. ad Latam: Sic dies transeat, si nos inveniat laborantem; orationi lectio, occupatur.

lectioni succedat oratio; brevis videbitur tempus, quod tantis operum varietatibus occupatur.

EXHORTATIO III. DE DEVOTIONE SUBSTANTIALI.

T H E M A.

*Obtulerunt mente promptissimâ atque devotâ primitias
Domino. Exodi c. 35. 22.*

V E L:

*Devotioni querenda pro mensura gratiæ Dei ipsis communi-
cata insistant. Reg. 21.*

Rostquam Patriarcha Jacob, eodémque postea Jacob. Gen. Cap. 28. in somnis vidit admirabilem illam scalam à terra ad cælum pertingentem; Angelosque in ea ascendentes & descendentes, ac Deum ipsum summitati scalarum innixam: Lapidem illum, in quo dormierat, erexit in titulum, id est, erectum statuit, ut visionis & apparitionis sibi factæ monumentum esset: Et fundens oleum de super, in signum consecrationis, ut ait Abulensis: Res enim consecratæ oleo inunguntur. Hoc ritu lapidem Deo consecravit Jacob; eodémque postea tanquam altari consecrato usus est, in quo sacrificavit. Patriarchæ hujus exemplo Ecclesia altaria ac templa sacrâ unctione Deo dicat & consecrat. Illa autem olei unctio, & quæ à Jacob, & quæ ab Ecclesia peragitur, veræ devotionis est symbolum, quâ sponte, placido & grato corde nos Deo devovemus & consecramus; ejusque servitio nos, non coactè; sed magnâ animi promptitudine offerimus. Simili unctione, ut refert theodoretus, solitæ sunt thecas martyrum piæ mulieres, ad suam erga illos devotionem contestandam, inungere. Et